

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія образотворчого мистецтва і дизайну

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
« 09 » _____ 2021р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СКУЛЬПТУРА

для студентів

спеціальності	<i>014 Середня освіта</i>
предметної спеціальності	<i>014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво)</i>
освітньої програми	<i>Середня освіта (Образотворче мистецтво)</i>
освітньо-кваліфікаційного рівня	<i>молодший спеціаліст</i>

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	<i>0931/21</i>
<i>Сед</i> (підпис)	(прізвище, ініціали)
« _____ »	20 <i>21</i> р.

Розробник:

Ольга Миколаївна Овчаренко, викладач циклової комісії образотворчого мистецтва і дизайну Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Борис Павлович Кальницький, викладач циклової комісії образотворчого мистецтва і дизайну Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії образотворчого мистецтва і дизайну

Протокол від 28 вересня 2021 р. № 1

Голова циклової комісії Ольга ОВЧАРЕНКО

Робочу програму перевірено

04 вересня 2021 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора з навчальної роботи Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	
Вид дисципліни	нормативна	
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	4,5 /135	
Курс	2-3	
Семестр	4	5
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	2	2,5
Обсяг годин, в тому числі:	60	75
Аудиторні	28	36
Модульний контроль	4	4
Підготовка і складання підсумкового контролю		30
Самостійна робота	28	5
Форма семестрового контролю		екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Скульптура» є ознайомлення студентів з предметом, специфікою, історією виникнення скульптури, її різновидами та засобами виразності.

Завдання курсу полягає у формуванні наступних компетентностей:

- здатність використовувати знання та розуміння традицій та сучасних культурно-мистецьких процесів і практик у професійній діяльності;
- здатність аналізувати власні творчі результати та сприймати конструктивну критику;
- здатність виконувати поставлені завдання зі втілення художнього задуму;
- здатність застосовувати професійну термінологію у сфері образотворчого мистецтва;

- здатність презентувати результати своєї творчої та педагогічної діяльності;
- здатність здійснювати міжособистісну, соціальну та професійну комунікацію в процесі виконання професійних завдань;
- здатність працювати автономно та в колективі;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- сформулювати знання з теорії скульптури як виду образотворчого мистецтва;
- здатність застосовувати здобуті теоретичні знання зі скульптури в практичній творчій діяльності.

3.Результати навчання за дисципліною

- Вільне володіння знаннями та практичними навичками з предмету «Скульптура» та творчим методом втілення задуму в художньо-образну структуру композиції.
- Вміння виконувати ескізи з використанням різноманітних художніх засобів та прийомів.
- Здатність використовувати пластичні матеріали з урахуванням їх формотворчих властивостей.
- Володіння класичними образотворчими та технічними прийомами, матеріалами та засобами виразності скульптури.
- Дотримання послідовності в роботі над створенням скульптури.
- Вміння створювати цілісний образ, розкривати основу сутності моделі за допомогою засобів виразності скульптури.
- Здатність працювати в об'ємі з натури, по пам'яті та за уявою.
- Вільне володіння професійною термінологією.
- Вдосконалення навичок скульптурної майстерності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт					
	Усього	Аудиторна:				
		Лекції	Семін.	Практ.	Індивід.	Сам.р.
Змістовий модуль 1. Скульптура як вид образотворчого мистецтва						
1. Мистецтво скульптури. Засоби художньої виразності скульптури	2	2				
2. Кругла скульптура. Виготовлення простих геометричних форм (кулі, циліндра)	7			2		5
3. Кругла скульптура. Виготовлення простих форм (овочів, фруктів)	7			2		5
4. Натюрморт з простих предметів побуту, зображений у рельєфі (з натури)	11			6		5
Змістовий модуль 2. Рослинна та анімалістична скульптурні композиції						
5. Рельєфна орнаментальна композиція з використанням елементів рослинного світу (гіпсова розетка)	4			4		
6. Рельєфна композиція з використанням зооморфних елементів	9			4		5
7. Об'ємно-просторова анімалістична композиція з використанням зібраних матеріалів	16			8		8
Модульний контроль	4					
Разом	60	2		26		28
Змістовий модуль 3. Пластична анатомія людини. Скульптурне зображення голови людини						
8. Мистецтво скульптури. Пластична анатомія – наукова основа зображення людини	7	2				5
9. Ліплення черепа. Форма, пропорції	8			8		
10. Ліплення гіпсового елемента обличчя – носа	4			4		
11. Ліплення гіпсового елемента обличчя – губ	4			4		
12. Ліплення гіпсового елемента обличчя – ока	4			4		
13. Ліплення гіпсового елемента обличчя – вуха	4			4		
14. Рельєфне зображення голови людини з плечовим поясом	10			10		
Модульний контроль	4					
Підготовка і складання	30					

підсумкового контролю						
Разом	75	2		34		5
Разом за 4 семестр	60	2		26		28
Разом за 5 семестр	75	2		34		5
Усього годин	135*	4		60		33

*із врахування МКР 8 год.

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Скульптура як вид образотворчого мистецтва

Лекція 1. Мистецтво скульптури. Засоби художньої виразності скульптури (2 год.)

Визначення поняття скульптура. Засоби художньої виразності скульптури. Різновиди та жанри скульптури. Типи скульптури за призначенням. Приклади відомих скульптурних творів (від давніх часів до сьогодні). Інструменти та приладдя. Способи та прийоми ліплення.

Основні поняття теми: мистецтво, види мистецтва, жанри мистецтва, види образотворчого мистецтва, скульптура.

Практична робота 1. Кругла скульптура. Виготовлення простих форм (куля, циліндр) (2 год.)

Практична робота 2. Кругла скульптура. Виготовлення простих форм (овочів, фруктів) (2 год.)

Практична робота 3. Натюрморт з простих предметів побуту, зображений у рельєфі (6 год.)

Змістовий модуль 2. Рослинна та анімалістична скульптурні композиції

Практична робота 4. Рельєфна орнаментальна композиція з використанням елементів рослинного світу (гіпсова розетка) (4 год.)

Практична робота 5. Рельєфна композиція з використанням зооморфних елементів (4 год.)

Практична робота 6. Об'ємно-просторова анімалістична композиція на основі зібраних матеріалів (8 год.)

Змістовий модуль 3. Пластична анатомія людини. Скульптурне зображення голови людини

Лекція 2. Мистецтво скульптури. Пластична анатомія – наукова основа зображення людини (2 год.)

Поняття пластичної анатомії. Місце пластичної анатомії в роботі над скульптурою. Кісткова система людини. Види кісток. М'язова система людини. Види м'язів та сполучних тканин.

Особливості роботи над скульптурним зображенням голови людини.
Етапи роботи.

Основні поняття теми: анатомія, пластична анатомія, кістки, м'язи, етапи роботи над скульптурою.

Практична робота 7. Ліплення черепа. Форма, пропорції (8 год.)

Практична робота 8. Ліплення гіпсового елемента обличчя – носа (4 год.)

Практична робота 9. Ліплення гіпсового елемента обличчя – губ (4 год.)

Практична робота 10. Ліплення гіпсового елемента обличчя – ока (4 год.)

Практична робота 11. Ліплення гіпсового елемента обличчя – вуха (4 год.)

Практична робота 12. Рельєфне зображення голови людини з плечовим поясом (10 год.)

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Перший та другий модуль, читається у 4 семестрі та оцінюються за 12-бальною шкалою з подальшим переведенням у 100-бальну.

Третій модуль читається у 5 семестрі і оцінюється за 100-бальною шкалою, відповідно до таблиці.

Критерії оцінювання навчальних знань за 12-бальною шкалою

Рівні компетенції	Оцінка	Критерії
Початковий	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються студентом окремими словами чи реченнями
	2	Студент володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні
	3	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
Середній	4	Студент володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні
	5	Студент володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину
	6	Студент може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки
Достатній	7	Студент здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень

	8	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача
	9	Студент вільно (самостійно) володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі і застосовує його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу
Високий	10	Студент виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем
	11	Студент вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги вчителя знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності. Використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях.
	12	Студент виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання

Критерії оцінювання за 100-бальною шкалою

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1			1	1
Відвідування семінарських занять	1				
Відвідування практичних занять	1			24	24
Робота на семінарському занятті	10				
Робота на практичному занятті	10			6	90
Виконання завдання для самостійної роботи	5			6	30
Виконання модульної контрольної роботи	25			1	25

Разом			-	170
Максимальна кількість балів: 170				
Розрахунок коефіцієнта: 2,83				

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Зміст самостійної роботи студентів полягає у виконанні самостійних практичних завдань кожне з яких оцінюється в 12 балів у 4 семестрі та 5 балів у 5 семестрі.

Змістовий модуль 1. Скульптура як вид образотворчого мистецтва

Самостійна робота 1. Замальовки з натури простих геометричних та природних форм

Самостійна робота 2. Медальєрне мистецтво (створення пам'ятних медалей, монет)

Самостійна робота 3. Творча робота. Пластика малих форм

Змістовий модуль 2. Рослинна та анімалістична скульптурні композиції

Самостійна робота 4. Серія замальовок рослинного орнаменту та тваринного світу

Самостійна робота 5. Виконання рельєфної композиції з використанням елементів зооморфного орнаменту

Змістовий модуль 3. Пластична анатомія людини. Скульптурне зображення голови людини

Самостійна робота 6. Замальовки з натури черепа людини в різних ракурсах. Замальовки з натури гіпсових частин обличчя: ніс, губи, око, вухо. Замальовки гіпсової голови людини

Критерії оцінювання самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
1	Замальовки з натури простих геометричних та природних форм	5	12
2	Медальєрне мистецтво (створення пам'ятних медалей, монет)	5	12
3	Творча робота. Пластика малих форм	5	12
4	Серія замальовок рослинного орнаменту та тваринного світу	5	12
5	Виконання рельєфної композиції з використанням елементів зооморфного орнаменту	8	12
6	Замальовки з натури черепа людини в різних ракурсах. Замальовки з натури гіпсових частин обличчя: ніс, губи, око, вухо. Замальовки гіпсової голови людини	5	5
	Разом	33	-

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання
Модульний контроль проводиться в формі семестрового перегляду.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання
Форма проведення: практична

5 семестр передбачає форму семестрового контролю – екзамен.

Умовою допуску до екзамену є виконання повного обсягу навчального плану дисципліни та в сумі з урахуванням коефіцієнта отримання 35 – 60 балів.

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи подано у таблиці

№ з/п	Вимоги до роботи	Оцінка за шкалою Університету (коледжу)
1.	Робота виконана в повному обсязі, якісно та охайно, дотримано всі композиційні вимоги: зображення укомпоноване на форматі паперу, виявлено композиційний центр, кольорові співвідношення тощо. Робота містить незначні помилки технологічного характеру – неякісний матеріал тощо. Описова частина роботи чітка та лаконічна	31 – 40 балів
2.	Робота виконана в повному обсязі, проте містить композиційні помилки: зображення не гармонійно укомпоноване на форматі паперу, не в повній мірі виявлено особливість практичного завдання. Робота містить незначні помилки технологічного характеру – неякісний матеріал тощо. Описова частина роботи не є досить чіткою	21 – 30 балів
3.	Робота виконана на достатньому рівні, містить композиційні помилки: зображення не гармонійно укомпоноване на форматі паперу, частково виявлено особливість практичного завдання, не вдало обрані засоби та методи композиції. В описовій частині роботи не розкрито поставлене завдання	11 – 20 балів
4.	Робота виконана на низькому рівні, частково відповідає завданню, містить грубі композиційні помилки: зображення не укомпоноване на форматі паперу, не виявлено особливість практичного завдання, не вдало обрані засоби та методи композиції. Робота виконана не охайно. Описова частина відсутня або не відповідає поставленому завданню	6 – 10 балів

5.	Робота виконана на низькому рівні, не відповідає завданню, містить грубі композиційні помилки: зображення не укомпоноване на форматі паперу, відсутня цілісність та гармонія в композиції, не вдало обрані засоби та методи композиції. Робота виконана не охайно, містить грубі технічні помилки. Описова частина відсутня або не відповідає поставленому завданню	0 – 5 балів
----	---	-------------

6.5. Шкала відповідності оцінок

Оцінка за 12-бальною шкалою	Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	
12	A	98-100	зараховано
11		94-97	
10		93-90	
9	B	89-86	
8		85-82	
7	C	81-75	
6	D	74-69	
5	E	68-65	
4		64-60	
3	Fx	59-35	не зараховано
2	F	34-20	
1		19-1	

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Скульптура» (4 семестр)

Разом: 60 год., лекції – 2 год., практичні заняття – 26 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 28 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX
Модуль	Модуль 1										Модуль 2									
Назва змістового модуля	Скульптура як вид образотворчого мистецтва										Рослинна та анімалістична скульптурні композиції									
Лекції	1.																			
Теми лекцій	Мистецтво скульптури. Засоби художньої виразності скульптури																			
Теми практичних занять	Кругла скульптура. Виготовлення простих форм (кулі, циліндра)		Кругла скульптура. Виготовлення простих форм (овочів, фруктів)		Натюрморт з простих предметів побуту, зображений у рельєфі (з натури)			Рельєфна орнаментальна композиція з використанням елементів рослинного світу (гіпсова розетка)			Рельєфна композиція з використанням зооморфних елементів			Об'ємно-просторова анімалістична композиція на основі зібраних матеріалів						
Самостійна робота	Замальовки з натури простих геометричних та природних форм		Медальєрне мистецтво (створення пам'ятних медалей, монет)		Творча робота. Пластика малих форм			Серія замальовок рослинного орнаменту та тваринного світу			Виконання рельєфної композиції з використанням елементів зооморфного орнаменту									
Види поточного контролю	Підсумковий семестровий контроль – перегляд																			
Підсумковий контроль																				

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Скульптура» (5 семестр)

Разом: 75 год., лекції – 2 год., практичні заняття – 26 год., модульний контроль – 4 год., підготовка і складання підсумкового контролю – 30 год., самостійна робота – 5 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX
Модуль	Модуль 3																			
Назва змістового модуля	Пластична анатомія людини. Скульптурне зображення голови людини																			
Лекції	2.																			
Теми лекцій	Пластична анатомія – наукова основа зображення людини																			
Теми практичних занять	Ліплення черепа. Форма, пропорції		Ліплення гіпсового елемента обличчя – носа			Ліплення гіпсового елемента обличчя – губ			Ліплення гіпсового елемента обличчя – ока			Ліплення гіпсового елемента обличчя – вуха			Рельєфне зображення голови людини з плечовим поясом					
Самостійна робота	Замальовки з натури черепа людини в різних ракурсах Замальовки з натури гіпсових частин обличчя: ніс, губи, око, вуха Замальовки гіпсової голови людини																			
Види поточного контролю	Підсумковий семестровий контроль – перегляд																			
Підсумковий контроль	Екзамен																			

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова) література:

1. Кириченко М.А. Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти. - К., «Вища школа», 2002.
2. Михайленко В.Є. Основи композиції (геометричні аспекти художнього формотворення): навчальний посібник/ В.Є. Михайленко - Київ : Каравела, 2015.
3. Печенюк Таміла. Кольорознавство./Т.Печенюк – К.: ГраніТ, 2009. – 190 с.
4. Сидоренко П.І., Бондаренко Г.О., Куц С.О. Анатомія та фізіологія людини: підручник. Київ: Кондор, 2015

Додаткова література:

5. Антонович Є.А., Василюшин Я.В., Шпильчак В.А. Креслення: Навч. посібник / За ред.проф. Є.А. Антоновича – Львів: Світ, 2006 – 512с., іл.
6. Жаворонков П.В. Рисунок. Методи зображення на площині: методичний посібник. Вижниця: Черемош, 2014
7. Гулей О.В. Декоративно-прикладне мистецтво: навчальний посібник. Суми: ДПУ ім. А.С. Макаренка, 2012.
8. Клименюк Т.М. Креслення, рисунок, композиція: навчальний посібник/ Т.М. Клименюк - Львів : Львівська Політехніка, 2012.
9. Поліщук А.А. Теорія та практика графіки: навчальний посібник. Київ: Ун-т ім. Б. Грінченка, 2015.

9. Додаткові ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України
ім. В.О. Сухомлинського www.dnpg.gov.ua/
3. Бібліотека українських підручників <http://pidruchniki.ws/>